

مجتمع آموزش عالی فقه

رساله سطح چهار رشته فقه و اصول

عنوان:

مسأله وحدانی یا اسداسی بودن خمس و مالکیت آن از دیدگاه فقه اهل بیت (علیهم السلام)

استاد راهنما:

آیت الله علی عندلیبی ^{مد}

استاد مشاور:

آیت الله علی نکونام ^{مد}

طلبه: ضیغم عباس جواد

کد کامپیوتری:

1401/3/11 ۱۲۵۲۵۱۰

Higher jurisprudence education complex

Thesis at the level of four disciplines of
jurisprudence and principles

Title:

The issue of monotheism or tradition of khums and its
ownership from the point of view of the jurisprudence of Ahl
(al-Bayt (PBUH

:Supervisor

"Ayatollah Ali Andalibi "Dam Azza

:Advisor

« Ayatollah Ali Nekounamdazade

Student: Zeigham Abbas Javad

:Computer code

۱۲۵۲۵۱۱۰

کتابخانه تخصصی

مسئولیت:

- مسئولیت مطالب مندرج در این رساله به عهده نویسنده است.
- هر گونه استفاده از این رساله با ذکر منبع، اشکالی ندارد و نشر آن بدون اجازه جامعه المصطفی (ص) العالمیه ممنوع می باشد.

تقدیر و شکر

«مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ»^۱

کسی که خدمات و نعمتهائی که از بندگان خدا به او میرسد را سپاسگزاری نکند در حقیقت شکر نعمتهای خداوند را بجای نیاورده است این سپاسگزاری از مخلوق هم ادای وظیفه اجتماعی است و هم ممکن است موجب تشویق دیگران در انجام کارهای خیر قرار گیرد.^۲

بعد از حمد و ستایش بی پایان حضرت حق، این نوشتار، مراتب تشکر و قدردانی خود را از جامعه المصطفی «صلی الله علیه و آله» العالمیه و مدیر محترم آن، مدیر محترم مجتمع آموزش عالی فقه، اساتید محترم به ویژه استاد محترم حضرت آیت الله علی عندلیمی و حضرت آیت الله علی نکونام «زیدعزهما» که با تلاش وافر و سعی مستمر خود، زمینه ساز رشد و بالندگی دانش پژوهان علوم اسلامی می باشند، دارد.

فرصت را مغتنم شمرده و از سایر دست اندرکاران و مسئولان محترم به ویژه مدیر محترم مدرسه فقه و اصول و واحد پایان نامه تقدیر و تشکر می گردد.

بر خود لازم میدانم که از پدر و مادرم؛ دو گوهر گرانبهای زندگی خود که دعای خیرشان همیشه روشنگر را هم بوده اند و هم چنین از خانواده محترم خودم که در امر نوشتن این رساله و جمع آوری مطالب و مطالعه آنان، یاری و مساعدت نموده، صمیمانه تشکر و قدردانی دارم.

^۱. عاملی، حرّ، محمد بن حسن، هدیة الأئمّة إلى أحكام الأئمّة - منتخب المسائل، ج ۵ ص ۵۹۸، مجمع البحوث الإسلامیة، مشهد - ایران، اول، ۱۴۱۲ ه. ق.

^۲. گیلانی، شفتی، سید محمد باقر، تحفة الأبرار الملتقط من آثار الأئمّة الأطهار، ج ۲ ص ۵۲۰، انتشارات کتابخانه مسجد سید، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۹ ه. ق.

اهداء

این بضاعت مزجات و سعی ناتمام، اولاً، به ساحت مقدس ام الائمه النجباء، صدیقه طاهره، ام ابیها، فاطمه الزهراء اولین شهیده راه ولایت و امامت، حضرت زهرا (سلام الله علیها) تقدیم می گردد.

ثانیاً به محضر انوار هدایت، چهارده نور پاک، به ویژه آخرین نگار هستی و یادگار حق، حضرت حجت «عجل الله تعالی فرجه» که خلائق جرعه نوش زلال جاری وجودشان می باشند، تقدیم می گردد.

چکیده

نسبت به مال خمس برخی آن را اسداسی میدانند و برخی اخماسی و برخی وحدانی، باتوجه به ظاهر آیه: «وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَى وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ» (انفال ۴۱) اسداسی بودن خمس استفاده میشود، یعنی مال الخمس بین شش گروه که در قرآن به آنها اشاره شده، تقسیم میشود، گروه ششگانه عبارتند از: ۱، خداوند متعال، ۲، رسول خدا (ص) ۳، ذی القربى وائمه عليهم السلام، ۴، ایتم از بنی هاشم که به سادات معروفند، ۵، ابناء السبیل از سادات، ۶، فقراء و مساکین از سادات کرام. در زمان پیامبر (ص) دو سهم (خدا و رسول) متعلق به رسول خدا بوده و ایشان دراموری که خداوند میخواست، مصرف می نمودند. سهم ذی القربى را متعلق به خودشان بودند. در زمان وصی برحق رسول الله، هر سه سهم (خدا و رسول و ذی القربى) متعلق به امام ع بوده اند، ولی در زمان عدم حضور امام ع، سه سهم مذکور متعلق به نائب عام امام زمان ع می باشد. سه دیگر متعلق به گروه های سه گانه سادات می باشد. در صورت اخماسی بودن مال الخمس، مال خمس پنج تقسیم میشود، شرکاء در این صورت عبارتند از رسول الله (ص) و ذی القربى و سه گروه از سادات، در این صورت خداوند متعال جزء سهامداران نیست، بلکه از باب تبرک در آیه شریفه ذکر شده است. باتوجه به قرائن عقلی و نقلی ظاهر آیه منصرف به وحدانی بودن مال الخمس میشود، لذا مال الخمس تنها متعلق به رهبر و امام جامعه اسلامی است، در واقع مال الخمس از جمله اموالی است که باید در اختیار رهبر جامعه اسلامی قرار بگیرد، تا از این طریق بسط ید در اداره امور اجتماعی و اداری و رفع موانع و مشکلات مادی جامعه و مردم داشته باشد. یکی مهم ترین وظایف که به عهده امام و رهبر جامعه اسلامی می باشد، این است که نیازهای فقراء سادات را تامین نماید. در نتیجه با بررسی ادله هر کدام از ادعاهای مذکور، ادله وحدانی بودن مال الخمس از قوت و اتقان بیش تری نسبت به سایر دیدگاه ها برخوردار می باشد. بحث دیگر این است که مال خمس مملوک است، ولی طبق نظر مختار مملوک رهبر و امام جامعه اسلامی است، منشاء مالکیت شخصیت حقوقی رهبر و امام است، نه شخصیت حقیقی ایشان.. بنابراین در زمان غیبت امام معصوم (علیه السلام) جواز حق تصرف در مال خمس برای فقهاء به سبب نیابت از حیث مقام و منصب می باشد. برفرض عدم مملوکیت مال خمس، اصل تصرف و گستره تصرف و متولیان تصرف در مال خمس برای فقهاء در عصر غیبت می باشد، منشاء حق تصرف داشتن برای فقهاء، ولایت و نیابت عام ایشان از امام معصوم (علیه السلام) می باشد.

واژگان کلیدی: اسداسی، اخماسی، وحدانی بودن خمس، مالکیت، مملوک بودن خمس.

Abstract

It is used, that is, the property of khums is divided between the six groups mentioned in , the Messenger of God (PBUH) Sadat ٱ, God Almighty, \ the Qur'an. The six groups are: , the poor and the needy from Sadat Karam. The ٱ, Ibna 'al-Sabil from Sadat, ٱare famous, rightful guardian of the Messenger of God, all three shares (God and the Messenger and the near relatives) belong to Imam AS, but in the absence of Imam AS, the three shares belong to the Deputy General Imam of the time. The other three belong to the three groups of Sadat. If the property of khums is frivolous, the property of khums is divided into five. According to the rational and narrative evidences, the appearance of the verse gives way to the monotheism of khums khums, so khums khums belongs only to the leader and imam of the Islamic society. And have material problems for the society and the people. One of the most important duties of the Imam and the leader of the Islamic society is to meet the needs of the poor and the poor. As a result, by examining the arguments of each of the above-mentioned claims, the arguments of the monotheism of khums khums are more powerful and convincing than other views. Another argument is that khums belongs to the Mamluks, but according to Mukhtar Mumluk is the leader and imam of the Islamic society, the source of ownership is the legal personality of the leader and the imam, not his real personality. In terms of position and position. Assuming the non-possession of khums property, the principle of possession and extension of possession and those in .charge of possession of khums is for the jurists in the age of absence

Keywords:

. Asadasi, Akhmasi, monotheism of khums, ownership, possession of khums

فهرست مطالب

۱ (۱) بیان مسأله و قلمرو آن:.....

الف (بیان مسأله : ۱

ب (قلمرو تحقیق:..... ۲

۲ (اهمیت و ضرورت تحقیق :..... ۲

۳ (سؤالات اصلی و فرعی تحقیق:..... ۴

الف (سؤال اصلی:..... ۴

ب (سؤالات فرعی:..... ۴

۴ (هدف تحقیق :..... ۴

۵ (پیشینه تحقیق:..... ۵

۶ (روش تحقیق :..... ۶

۷ (نو آوری تحقیق:..... ۶

۸ فصل اول: مفاهیم و کلیات.....

۹ گفتار اول: مفاهیم (تعریف واژگان).....

۹ (۱) خمس در لغت:.....

۱۰ (۲) خمس در اصطلاح:.....

۱۲ (۳) وحدانی:.....

۱۲ (۴) اسداسی:.....

۱۳ (۵) مالکیت:.....

۱۶ گفتار دوم: کلیات.....

الف: تفاوت وحدانی و اسداسی بودن خمس	۱۶
ب: مستندات وجوب خمس:	۱۷
مسلمات آموزه های دینی	۱۷
دلیل اول: آیه شریفه	۱۸
دلیل دوم: روایات	۱۹
دلیل سوم: اجماع	۲۰
نتیجه:	۲۱
ج: کیفیت تعلق خمس به اموال:	۲۱
۱: تکلیفی محض بودن حکم خمس	۲۲
۲: تعلق خمس به ذمه	۲۳
۳: تعلق خمس به عین مال	۲۴
فرق بین تعلق خمس به ذمه یا به عین مال	۲۵
۴: تعلق خمس به نحو حقیقت	۲۵
قائلین تعلق خمس به نحو حق	۲۶
چند احتمال در صورت تعلق خمس به نحو حقیقت	۲۷
قائلین این قول:	۳۰
فصل دوم: اسداسی یا وحدانی بودن خمس و مستندات آن	۵۵
دیدگاه فقهاء در تقسیم خمس	۵۶
گفتار اول: اسداسی بودن خمس	۵۷
تبیین دیدگاه و مستندات مشهور	۶۰
الف) دلالت کتاب برای اسداسی بودن خمس:	۶۰

آیه خمس:.....	۶۰
کیفیت استدلال به آیه شریفه:.....	۶۱
(۲) دلالت روایات براسداسی بودن خمس:.....	۶۲
۱- مرسله حماد بن عیسی:.....	۶۲
کیفیت استدلال به روایت برای اسداسی بودن خمس.....	۶۳
۲- مرسله احمد بن محمد.....	۶۴
کیفیت استدلال به روایت:.....	۶۴
۳- روایت علی بن الحسین المرتضی:.....	۶۵
روایاتی که در ضمن تفسیر آیه خمس اشاره بر اسداسی بودن خمس دارند.....	۶۵
۱- روایت مرحوم شیخ:.....	۶۵
کیفیت استدلال:.....	۶۶
۲- صحیح زراره:.....	۶۶
استدلال:.....	۶۶
(۳) دلالت اجماع.....	۶۷
قول به اخماسی بودن خمس وادله آن.....	۶۸
دلیل اول:.....	۶۹
اشکالات بر دلیل اول:.....	۶۹
دلیل دوم:.....	۷۰
اشکالات بر دلیل دوم:.....	۷۱

گفتار دوم: قول به وحدانی بودن خمس و مستندات آن ۷۲

د. فهرست مطالب:

الف (وحدانی بودن خمس:..... ۷۳

ب (مستندات وحدانی بودن خمس:..... ۷۹

مستند اول: کتاب..... ۷۹

الف: آیه خمس:..... ۷۹

بیان استدلال:..... ۷۹

مستند دوم: روایات..... ۸۰

مستند سوم: وحدانی بودن خمس سیره نبوی ص:..... ۸۶

مستند چهارم: سیرت قطعیہ متشرعیہ:..... ۸۷

مستند پنجم: خمس در جایگاه مالیات حکومت اسلامی:..... ۸۸

مستند ششم: عدم وجوب تقسیم بالسویه نسبت اشخاص:..... ۸۸

۹۱ گفتار سوم: نقد و بررسی اقوال و مستندات.....

الف: نقد و بررسی استدلال به آیه خمس بر اساسی بودن خمس..... ۹۱

۱: نقد استدلال به آیه شریفه خمس:..... ۹۱

ب: نقد و بررسی روایات..... ۹۴

۲) نقد روایات مرسله (خبر مرسله حماد، احمد بن محمد ...):..... ۹۷

۳: نقد روایت صحیحہ زراره:..... ۹۸

ج: نقد و بررسی اجماع..... ۹۹

۱۰۰ اشکالات بر اساسی بودن خمس.....

۱: تناقضات مدعا:..... ۱۰۰

۲: تفاوت نداشتن بین نصرت خدا و نصرت رسول:..... ۱۰۲

۳: مصداق مساکن بودن یتیم: ۱۰۳

جمع بندی: ۱۰۳

فصل سوم: دیدگاه فقهاء امامیه درباره مملوک و عدم مملوک بودن خمس ۱۰۵

گفتار اول: قول به مملوکیت خمس و مستندات آن ۱۰۷

مستندات مملوکیت خمس ۱۱۲

مستند اول: کتاب ۱۱۲

مستند دوم: روایات ۱۱۳

مستند سوم: اجماع ۱۱۵

گفتار دوم: قول به عدم مملوکیت خمس و مستندات آن ۱۱۶

دلیل اول: ۱۱۸

دلیل دوم: ۱۱۹

گفتار سوم: نقد و بررسی اقوال و مستندات ۱۲۱

الف: نقد و بررسی دلیل اول امام راحل (ره). ۱۲۱

پاسخ به این استدلال: ۱۲۲

اولا: ۱۲۲

ثانیا: ۱۲۳

ب: نقد و بررسی دلیل دوم: ۱۲۵

پاسخ به این استدلال: ۱۲۶

فصل چهارم: دیدگاه فقهاء امامیه درباره مالکیت خمس ۱۳۲

گفتار اول: قول به مالکیت شخص حقیقی ۱۳۴

مستندات قول به مالکیت شخص حقیقی ۱۴۱

۱۴۱ **مستند اول: کتاب**

۱۴۱ **ظاهر آیه خمس:**

۱۴۱ **استدلال:**

۱۴۲ **نکات مورد توجه در استنباط جزئیات خمس از آیه مبارکه**

۱۴۲ **۱: وحدت سیاق آیه مبارکه**

۱۴۳ **۲: نصوص وارده**

۱۴۳ **مستند دوم: روایات**

۱۴۳ **۱: صحیح احمد بن محمد بن ابی نصر بزنطی:**

۱۴۳ **استدلال:**

۱۴۴ **۲: مرسله احمد بن محمد**

۱۴۴ **۳: مرسله محمد بن فضیل**

۱۴۵ **استدلال:**

۱۴۵ **ع: صحیح زراره**

گفتار دوم: قول به مالکیت شخص حقوقی (امامت و منصب) و مستندات آن... ۱۴۶

مستندات مالکیت شخص حقوقی..... ۱۵۱

۱۵۱ **مستند اول: کتاب**

۱۵۱ **الف: آیه خمس:**

۱۵۳ **مستند دوم: روایات**

۱۵۳ **روایت اول:**

استدلال: ۱۵۴

روایت دوم: ذیل روایت حماد بن عیسی از امام کاظم(ع) ۱۵۵

استدلال: ۱۵۵

روایت سوم: بزندی از امام رضا(ع) ۱۵۶

استدلال: ۱۵۶

روایت چهارم: ۱۵۷

استدلال: ۱۵۸

روایت پنجم: ۱۵۸

مستند سوم: عقل ۱۵۹

مستند چهارم: مذاق شرع ۱۵۹

مستند پنجم: عدم وجوب تقسیط ۱۶۰

مستند و موید ششم ۱۶۰

گفتار سوم: نقد و بررسی اقوال و مستندات ۱۶۱

مناقشه اول نسبت به استدلال مشهور ۱۶۱

مناقشه دوم نسبت به استدلال از آیه خمس ۱۶۲

مناقشه نسبت به شیخ اعظم(ره): ۱۶۴

ب: نقد و بررسی روایات ۱۶۷

الف: نقد روایت مرسله احمد بن محمد: ۱۶۷

ب: عدم مناسبت با حکمت جعل خمس: ۱۶۸

نقد روایت صحیحہ زراره: ۱۶۸

نقد صحیحہ احمد بن محمد ابن ابی نصر بزندی: ۱۶۸

فصل پنجم: دیدگاه فقهاء امامیه درباره حق تصرف در خمس..... ۱۷۰

گفتار اول: اصل حق تصرف بنا بر عدم مملوکیت خمس..... ۱۷۱

الف) دیدگاه امام خمینی رحمت الله علیه: ۱۷۱

الف) سهم سادات: ۱۷۲

اثبات اصل حق تصرف ۱۷۳

نتیجه ۱۷۵

ب) سهم امام: ۱۷۵

۱- سهم امام علیه السلام: ۱۷۹

دلیل این مطلب: ۱۷۹

۲- سهم سادات: ۱۸۰

دلیل این مطلب: ۱۸۱

حق تصرف داشتن فقیه جامع شرایط و حاکم شرع در برخی از ملکیت امام ع: ۱۸۳

گفتار دوم: گستره حق تصرف در خمس بنا بر عدم مملوکیت آن..... ۱۸۴

الف] فقیه جامع شرایط مبسوط الید نباشد و زمام امور به دست حاکم جور باشد ۱۸۶

موارد حق تصرف فقیه و حاکم شرع در زمان عدم بسط ید: ۱۸۷

۵) حوزه های علمیه و تربیت طلاب و علماء: ۱۸۸

۶) نشر کتب دینی و توضیح زمینه ترویج کتب ضاله: ۱۸۹

ب] فقیه جامع شرایط مبسوط الید باشد: ۱۸۹

گستره حق تصرف ولی فقیه در زمان زعامت امت اسلامی..... ۱۹۰

فهرست مطالب: ط

۱۹۰ (۱) تقویت حوزه های علمیه:

۱۹۶ حمایت از مظلومین جهان اسلام:

۱۹۸ تقویت بنیه نظامی مسلمانان آسیب پذیر:

۱۹۹ گفتار سوم: متولی تصرف در خمس بنا بر عدم مملوکیت آن

۲۰۷ نتیجه مطالب:

۲۰۹ امتیازات و خصوصیات خوب تحویل خمس به فقیه و ولی امر:

۲۱۲ نتیجه مطالب

۲۱۴ فهرست منابع

۱) بیان مسأله و قلمرو آن:

الف) بیان مسأله :

در اینکه خمس اسداسی است یا وحدانی، اقوال مختلف وجود دارد، معمولاً اختلاف اقوال ناشی از اختلافات در مبانی ادله می باشد؛ بنابراین این مشهور فقهاء قائل به اسداسی بودن است، یعنی مال الخمس شش قسمت می شود چنانچه در آیه شریفه ۴۱ سوره انفال بیان شده است.

« وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ »

«و بدانید هرگونه غنیمتی نصیب شما می شود یک پنجم آن، از آن خدا و پیامبر و ذی القربی (امامان اهل بیت) و یتیمان و مسکینان و واماندگان در راه (از خاندان پیامبر) می باشد»^۱

بحث شده است که آیا (ل) در (لله و للرسول) برای ملکیت است، یا فقط دلالت بر مورد مصرف مال الخمس دارد؟ اگر دلالت بر ملکیت داشته باشد، شش مورد که در آیه ذکر شده، در عرض هم هستند، یا در طول هم می باشند؟ در صورت که (ل) برای ملکیت باشد و ملکیت هر کدام از سهامداران در عرض هم باشد، نتیجه اثبات ملکیت برای فقراء سادات خواهد شد، یعنی خمس ارباب مکاسب مملوک سادات است، در صورت اختلاط مال به خمس سادات می تواند سهم خودشان را اباحه کنند، یا مصالحه نمایند، اما اگر ملکیت سهامداران در عرض هم نباشد، بلکه در طول هم باشند، کدام یک باید مصالحه نماید؟

اگر مال الخمس مملوک نباشد، یعنی (ل) در آیه شریفه برای ملک نباشد، بلکه با استفاده از قرینه، دلالت بر مورد مصرف داشته باشد، در این صورت چگونه باید تصرف کنند؟ منشاء جواز تصرف برای پیامبرص و امامان و فقراء از سادات چیست؟

برخی هم فرموده اند مال الخمس پنج قسمت میشود؛ زیرا ذکر کلمه (الله) در آیه از باب تبرک است نه اینکه خداوند خمس بگیرد، برخی هم هستند که فرموده اند: مال الخمس وحدانی است و مربوط به عنوان نبوت و امامت و امارت می باشد، تعلق مال الخمس هیچ گونه ارتباط با اشخاص ندارد، به عبارت دیگر، مالک مال الخمس شخص حقوقی هستند، اشخاص حقوقی مانند مقام نبوت و مقام و منصب امامت و رهبری جامعه

۱. برگزیده تفسیر نمونه ج ۲ ص ۱۵۴.

اسلامی می باشد، اشخاص حقوقی چون در طول هم هستند؛ لذا در هر عصر و زمان و مکان یک شخصیت حقوقی بیش تر نیست؛ یعنی با وجود امام فعلی، نوبت به امام دوم نمی رسد، شخص دوم زمانی عنوان امامت و رهبری اش به فعلیت می رسد که امام سابق شهید شده باشد، مثل وجود مبارک امام حسین علیه السلام که بعد از شهادت امام مجتبی مامت و رهبری اش به فعلیت رسید، ایشان تا در زمان حیات امام مجتبی در امور سیاسی اوقتی و اقتصادی جامعه زمان خودش دخالت نمی کرد، حتی در قضیه صلح با معاویه ما دخالتی از امام حسین مشاهده نمی کنیم.

پس بنابراین مال الخمس وحدانی است؛ بنابراین استفاده نموده اند که بیان مساکین و ابن سبیل و یتامی در آیه خمس به عنوان موارد مصرف مال خمس بیان شده اند، لذا بیان این ها موضوعیت در تقسیم خمس ندارد، در نتیجه مال خمس باید به امام یا نائب خاص یا عام امام تحویل داده شود، بعد امام و نائب امام است که موارد مصرف را شناسایی کرده تحویل آن می دهند؛ لذا با وجود اختلاف اقوال و مبانی در این مساله سوال مطرح میشود که آیا مال خمس اسداسی است؟ چنانچه از ظاهر آیه شریفه استفاده میشود، و ظهور عرفی نیز حجت است یا اینکه ظهور آیه با توجه به قرائن تخصیص می خورد؟ یا اصلا در اسداسی بودن ظهور ندارد؟

بنابراین لازم است در این مقاله اقوال و مبانی فقها تحقیق و بررسی شود تا اینکه اسداسی یا وحدانی بودن خمس و مالکیت آن از دیدگاه فقها روشن گردد؟

ب) قلمرو تحقیق:

تحقیق پیش رو منحصر به زمان و مکان خاص نمیشود، بلکه بصورت قضیه حقیقه فرا زمان و فرامکان است، زیرا اکثر احکام الهی محدود به زمان و مکان و نسل خاص از مکلفین نیست، بلکه مادام که انسان متدین و مکلف موجود باشد، احکام و دستورات و کیفیات خمس نیز موجود هست،

اما از حیث موضوعی، تحقیق حاضر موضوع محور خواهد بود، یعنی مباحث رساله مربوط به عوارض و مسائل اسداسی و اخماسی و وحدانی بودن خمس میشود.

۲) اهمیت و ضرورت تحقیق:

مال خمس یکی از مهم ترین و کلیدی ترین زیربنای اقتصادی در اسلام، مخصوصا اسلام شیعی به حساب می آید، در طول تاریخ اسلام اداره امور مالی حوزه های علمیه و طلاب دینی از این طریق تامین و فراهم می شده اند، منابع خمس هستند که موجب تقویت و ترویج مبانی معرفتی و اعتقادی دینی شده و میشود، لذا به خاطر اهمیت و استرژری بودن این منبع تعبیدی و شرعی دشمنان سازمان یافته با اهداف شیطنی خود دانما این

نهاد اقتصادی و شرعی را مورد هجمه و شبهات و تبلیغات خودشان قرار داده اند، آن هاسعی کردند این مساله را به هرنحوی ممکن زیرسوال ببرند و در اذهان عمومی و توده مردم شبه افکنی کند، بطوری که این تلاش مذبحانه تا سرحد انکار و منکرشدن شرعیت خمس در زمان معاصریش رفته اند.

البته انکار و عناد آن ها به خاطر بنی هاشم و ذی القربی رسول الله صلی الله علیه و آله بوده اند، یعنی مشکل اصلی آن ها (اهل تسنن) با ذی القربی و خروجی و فوائد مال الخمس است، زیرا با سرآزیرشدن مال الخمس، بنیه اقتصادی اهلیت تقویت شده و در نتیجه در جامعه دستشان از جهت اقتصادی بازتر خواهد بود.

در عصر غیبت که فقهاء سکان دار احیاء دین محمدی ص هستند، لذا با ایجاد حوزه های علمیه و مدارس و تربیت شاگرد و... نیازمند به بودجه و اقتصاد می باشند، یکی از منابع مالی برای این نهادهای دینی مال الخمس و سهم امام علیه السلام هست که باعث رونق و تقویت این نهادهای دینی میشود، و در نتیجه افراد زبده و عالم و نویسنده و مبلغ وارد جامعه اسلامی شده و برای دشمنان ایجاد مانع میکنند، لذا آمدند اساس خمس را زیرسوال برده و یا منکرشدند تا اینکه نهادهای حوزه ای تضعیف گردد، همانطور که در گذشته هدف اصلی تضعیف ذی القربی بودند ولی در ظاهر انکار خمس و خدشه در ادله آن را علم کرده بودند،

لذا گفتند آیه خمس مربوط به غنائم جنگی و جنگهای پیامبر ص بوده است و بعد از آن کار آیی ندارد؛ یعنی در غیر جنگهای پیامبر حکم خمس موضوع ندارد، پس سالبه به انتفاء موضوع است، چون جنگ و غنیمت جنگی نیست، پس خمس و اخذ یک پنجم از آن وجود ندارد، چنانچه ظهور آیه بیانگر غنیمت است، اعلموا انما غنتم من شیء فله خمس و لرسوله و... کلمه غنیمت ظهور در غنائم جنگی دارد و شامل ارباح مکاسب و فایده های به دست آمده از کسب و کار نمی شود، دیگر اینکه اگر پرداخت یک پنجم نسبت به ارباح مکاسب واجب می بود، چرا رسول الله نگرفته و دستور به اخذ آن نداده اند؟

در مقابل فقهاء امامیه به پیروی از امامان معصومین علیه السلام، پرداخت خمس و یک پنجم را نسبت به ارباح مکاسب و کسب و کار نیز واجب دانسته اند، بنابراین فقهاء امامیه نسبت به وجوب خمس برای ارباح و معادن و کنج و.. اتفاق نظر دارند منتهی نسبت به اینکه آیا مال خمس از لحاظ تقسیم بندی اسداسی است یا وحدانی، اختلاف نظر دارند،

بنابراین لازم میدانم در این زمینه تحقیق و بررسی گردد، تا اینکه ابعاد قضیه بر اساس مبانی و ادله معلوم گردد، زیرا اسداسی و وحدانی بودن متفرع بروجوب و توسعه در متعلقات خمس بعد از نبی گرامی اسلام است،